

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/47911,Spotkanie-wokol-50-rocznicy-Marca-68-Zycie-pod-presja-Gliwice-2-marca-2018.html>
27.04.2024, 06:43

Spotkanie wokół 50. rocznicy Marca '68 „Życie pod presją” - Gliwice, 2 marca 2018

Na kryzys społeczno-polityczny określany mianem Marca 1968 złożyło się kilka występujących jednocześnie, chociaż często odmiennych zjawisk i procesów. Najważniejszym był spontaniczny społeczny bunt przeciwko metodom sprawowania władzy i konsekwentnemu ograniczaniu przez Władysława Gomułkę i jego ekipę demokratyzacji życia społecznego i politycznego w kraju. Równolegle prowadzona była, związana z rywalizacją o władzę, czystka w PZPR i wielu innych instytucjach państwowych i środowiskach. Do jej przeprowadzenia posłużyła m.in. zakrojona na szeroką skalę nagonka antysemicka, ujęta w ramy tzw. kampanii antysyjonistycznej. Poprzedziły ją czystki, które rozpoczęły się jeszcze w czerwcu 1967 roku w związku z wybuchem wojny izraelsko-arabskiej. Klęska państw arabskich wspieranych przez ZSRS wywołała w krajach bloku wschodniego gwałtowną kampanię antyizraelską. Oskarżenia o działanie na szkodę państwa polskiego, kierowane wówczas do partyjnych działaczy pochodzenia żydowskiego, z czasem rozciągnięte zostały także na inne środowiska i osoby, często „zwykłych obywateli”, spolonizowanych i zasymilowanych. Pochodzenie stawało się, zgodnie z obowiązującymi tendencjami, przyczyną zwolnień z pracy, relegowania z uczelni i innych szykan.

Plakat „Życie pod presją”.

Michał Sobelman z Sosnowca wspomina: *Był strach, brakowało perspektywy, było uczucie,*

że nas tu nie chcą, że nie ma wyboru, że musimy. Dla moich koleżanek byłem Polakiem, pewnie byłem Polakiem dla moich kumpli od piłki, nawet, jeśli czasami wołali za mną „Żyd”. To nie oni jednak decydowali o mojej narodowości. Konsekwencją nagonki antyżydowskiej była masowa emigracja Żydów z kraju. W latach 1968-1970 z Polski wyjechało ponad 13 tys. osób. W listopadzie 1968 r. złożyliśmy papiery na wyjazd do Izraela - wspomina Sobelman - wraz z koniecznym wnioskiem o zezwolenie na zmianę obywatelstwa. W maju 1969 r. nadeszła pozytywna odpowiedź z zaleceniem opuszczenia terytorium PRL w przeciągu 45 dni. Z niedowierzaniem oglądałem ze wszystkich stron niebieski „dokument podróży” ważny na wszystkie strony świata. Na trzeciej stronie dokumentu widniało, że „posiadacz niniejszego dokumentu nie jest obywatelem Polski”. Jak się wyjeżdża z kraju, o którym zawsze myślałeś, iż jest twoją ojczyzną? Jak emigruje się do państwa, które już za chwilę stanie się nową ojczyzną, choć nigdy o nim nie myślałeś w takich kategoriach?

Na te pytanie próbowali odpowiedzieć uczestnicy dyskusji panelowej pt.: „Życie pod presją”, zorganizowanej przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach i Muzeum w Gliwicach w ramach obchodów 50. rocznicy Marca '68. Wydarzenie odbyło się 2 marca 2018 r., o godz. 17.00, w Domu Pamięci Żydów Górnośląskich.

W programie:

- Wykład prof. dr hab. Jerzego Eislera (dyrektora Oddziału IPN w Warszawie).
- Panel dyskusyjny dotyczący kampanii antysemitki w województwie katowickim z udziałem świadków tamtych wydarzeń. Goście: Joanna Helander, Henryk Albert, Jurek Hirschberg, Dawid Krzesiwo, Michał Sobelman, Jacek Schatz.

Dom Pamięci Żydów Górnośląskich - Oddział Muzeum w Gliwicach.

ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 14.